

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องในการทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตตามหลักในพระพุทธศาสนา จากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ที่ประกอบอาชีพในวงการบันเทิงที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ มีชื่อเสียง และสามารถรักษาความสำเร็จดังกล่าวอยู่ในวงการบันเทิงจนถึงปัจจุบัน จำนวน ๑๐ ท่าน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาบุคคลที่ประสบความสำเร็จในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
๒. เพื่อศึกษาหลักธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จในคัมภีร์พระพุทธศาสนา
๓. เพื่อเสนอรูปแบบการทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตของนักแสดงอาชีพตามหลักพระพุทธศาสนา

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ บุคคลที่ประสบความสำเร็จในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

บุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้ศึกษาบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากคัมภีร์ ประกอบด้วย

๑. จูฬันทวาสิกเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จได้ เพราะการเชื่อฟังผู้รู้ พยายามปฏิบัติตาม และทำอย่างมีปัญญา ใคร่ครวญพิจารณาให้ดี มีความคิดรอบคอบ และเมื่อได้ทรัพย์มาแล้วก็ระลึกถึงผู้มีพระคุณ บุคคลผู้มีความสมบัติเช่นนี้ ย่อมไม่ตกต่ำ มีแต่จะตั้งตนได้และเจริญรุ่งเรือง นอกจากนี้การปฏิบัติตนของจูฬันทวาสิกยังเป็นคนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ เช่น การเลี้ยงน้ำหวานแก่เด็กๆ ที่ช่วยงาน รวมทั้งคนเฝ้าอุทยานด้วย เป็นต้น และมีความกตัญญูโดยเมื่อมีเงินทุนเพิ่มขึ้นจึงระลึกถึงพระคุณของจูฬเศรษฐีซึ่งเป็นผู้มอบแนวคิดทางการค้าครั้งนี้โดยมอบเงินจำนวนหนึ่งแสนกหาปณะแก่ท่านเศรษฐี

หลักธรรมที่โดดเด่นของจูฬันทวาสิก คือ การเป็นตัวอย่างที่ดีในหลักธรรมอิทธิบาท ๔ กล่าวคือ มีใจรักในด้านการค้าขาย มีความเพียรพยายาม มีความเอาใจใส่ในงานมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เกิดประโยชน์แก่กิจการได้ โดยมีการวางแผนและมีหลักการในการทำงาน

๒. นางวิสาขาเป็นผู้ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เป็นอุบาสิกาคนหนึ่งที่ได้ใส่ใจในการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาตั้งแต่เยาว์วัย และยังเป็นผู้ริเริ่มถวายสิ่งอุปโภคบริโภคที่ควรแก่สมณะ

เช่น ถวายข้าวยาคุ วัดบุพพาราม ยารักษาโรค ผ้าอาบน้ำฝน เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นสตรีที่งามพร้อมด้วยลักษณะเบญจกัลยาณีทั้ง ๕ ประการ คือ ผงงาม เนืองงาม ฟันงาม ผิวงาม และวัยงาม

หลักธรรมที่โดดเด่นของนางวิสาขาที่ควรถือเป็นแบบอย่าง ได้แก่ เป็นผู้มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า เป็นผู้มีความเชื่อฟังบิดา มารดา และมีความซื่อสัตย์มั่นคงต่อสามี เป็นผู้สติปัญญาเฉลียวฉลาด ใช้หลักธรรมแก้ปัญหาในครอบครัวได้

๓. นางสาวาวดีเป็นเอตทัคคะในฝ่ายผู้อยู่ด้วยเมตตา ถึงแม้ว่านางสาวาวดีจะต้องประสบกับชะตากรรมที่มีทั้งความสุขและความทุกข์ โดนใส่ร้าย แต่ไม่ได้ย่อท้อ และได้ใช้คุณธรรมด้านเมตตาช่วยแก้ปัญหาในชีวิตของพระนางและบริวาร ไม่ถือโทษโกรธคนที่ให้ร้าย การดำเนินชีวิตของพระนางสาวาวดีใช้หลักเมตตาธรรมเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้

หลักธรรมที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างของนางสาวาวดี คือ เมตตาธรรม ซึ่งคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมนั้นรูปแบบการเจริญเมตตาจิตของพระนางสาวาวดี ไม่โกรธผู้ที่ปองร้าย และเมตตาธรรมนั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตและสังคมได้ โดยต้องพัฒนาให้มีเมตตาเป็นคุณธรรมอยู่ภายในจิตใจของตนก่อน เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการมีเมตตาจิตต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้สามารถแก้ปัญหาชีวิตและสังคมได้

๔. นางขุชุตตราเป็นผู้มีความเพียรช่วยเหลือตนเอง แม้ร่างกายจะพิการหลังค่อม แต่ก็ไม่ยอมแพ้ต่อชีวิต ประกอบการทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยตนเอง และฝึกฝนตนเอง ถึงแม้ว่านางขุชุตตราจะยกยอกค่าดอกไม้เป็นประจำทุกวันก็ตาม แต่เมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าแล้ว กลับมีความสำนึกผิด ละเว้นในสิ่งไม่ดีที่ได้กระทำและตั้งมั่นอยู่ในความดีได้ที่สุดในที่สุด และเป็นผู้มีปัญญามาก เอาใจใส่จดจำพระธรรมคำสอนและนำมาถ่ายทอดได้อย่างเชี่ยวชาญ จนได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเอตทัคคะในการเทศน์สอนคนอื่น

นางขุชุตตรามีคุณธรรมเด่นชัดที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตหลายประการ ได้แก่ วิริยะอุตสาหะ มีความเพียรช่วยเหลือตนเอง แม้ร่างกายจะพิการ คือ หลังค่อม แต่ก็ไม่ยอมแพ้ต่อชีวิต ประกอบการทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยตนเอง และเป็นผู้มีปัญญามาก เอาใจใส่จดจำพระธรรมคำสอนและนำมาถ่ายทอดได้อย่างเชี่ยวชาญ

๕. นางอุตตรา มีจิตเลื่อมใสมั่นคงในพระพุทธศาสนา อยากสร้างบุญกุศล จึงได้จ้างโสเภณีชื่อนางสิริมาให้ปรณนิบัติสามีตนเอง ในขณะที่นางกำลังทำเตรียมอาหารอยู่ในครัว นางสิริมาคิดว่าตัวเองเป็นเมียจริง เกิดรู้สึกริษยาหึงหวงนางอุตตรา ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตัวเองได้ จึงนำน้ำมันที่กำลังเดือดไปรดลงบนศีรษะของนางอุตตราและนางอุตตราก็ไม่ได้มีความแค้นเคืองประสงคร้ายต่อนางสิริมา น้ำมันเนยที่นางสิรินำไปรดลงบนศีรษะของนางอุตตรา จึงกลายสภาพเป็นเหมือนน้ำเย็น นางอุตตราระงับความโกรธด้วยความไม่โกรธ เพราะเห็นว่านางสิริมาเป็นผู้มี

พระคุณช่วยคุณแลสามีช่วยตนในช่วงที่นางขออนุญาตสามีในการบำเพ็ญเป็นเวลาหลายวัน นางอุตตรา นั้นมีความชำนาญทางฉานสมาบัติเป็นพิเศษ พระบรมศาสดาจึงทรงยกย่องให้เป็นยอดแห่งสาวิกา ฝ่ายอุบาสิกาก็ได้ฉาน

หลักธรรมที่โดดเด่นของนางอุตตรา คือ เมตตาธรรม จากเหตุการณ์ที่นางสิริมาปลักนางอุตตราให้ตกไปให้หม้อข้าวต้มที่กำลังเดือดพล่าน แต่ปรากฏว่าหม้อข้าวต้มที่ร้อนจัดนั้นกลับกลายเป็นหม้อข้าวต้มที่เย็นสบาย ไม่สามารถทำอันตรายใดๆ แก่นางอุตตราได้เลย เพราะขณะนั้นนางอุตตราได้ตั้งใจแผ่เมตตาให้แก่นางสิริมาผู้คิดร้าย จะเห็นได้ว่า เมตตาธรรมปรากฏที่ใด ที่นั้นมีแต่ความร่มเย็นสุขสบาย แม้ในศัตรูผู้คิดร้าย เมตตาธรรมย่อมมีพลังปกป้องคุ้มภัยได้ทุกสารทิศ

๖. นางสิริมา เป็นหญิงนครโสเภณีชั้นสูง เนื่องจากนางมีรูปร่างงดงาม และมีความรู้ความเชี่ยวชาญในศิลปะอันเป็นวิชาชีพ จึงมีพวกบุรุษทั้งหลายรับนางไปบำเรอและสมสู่ด้วยโดยจ่ายทรัพย์ให้นางเป็นค่าตอบแทนตามราคาที่นางกำหนดไว้ นางสิริมาจึงร่ำรวยด้วยอาชีพเช่นนั้น ด้วยเหตุที่นางเคยทำลายนางอุตตรา นางได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าแล้วต่อมาบรรลุคุณธรรมพิเศษคือ โสดาปัตติผล นางสิริมาได้ทูลอาราธนาพระบรมศาสดาพร้อมเหล่าภิกษุสงฆ์ให้เสด็จมารับอาหารบิณฑบาต ณ เรือนของตนในวันรุ่งขึ้น พร้อมประกาศตนเป็นอุบาสิกาในพระพุทธศาสนา ขอให้พระพุทธองค์จัดส่งภิกษุสงฆ์มารับอาหารบิณฑบาตในเรือนของตนวันละ ๘ รูปเป็นประจำทุกวัน อีกทั้งนางได้เลิกเป็นหญิงโสเภณีนับแต่นั้นมา

นางสิริมาถือว่าเป็นผู้มีปัญญา จากโสเภณีสามารถบรรลุโสดาบันได้ด้วยปัญญาเห็นถึงผลกรรมของการกระทำของตนเองที่ทำร้ายนางอุตตรา เมื่อนางฟังธรรมแล้วก็ไม่ประกอบอาชีพที่โสเภณีอีก เพราะด้วยการบรรลุคุณธรรมเป็นพระโสดาบัน

๗. มหาชนก พระบิดาสวรรคตตั้งแต่พระองค์ยังทรงอยู่ในพระครรภ์ เนื่องจากทำสงครามกับพระเจ้าโปลงนก พระมารดาจึงหนีภัยลี้ภัยไปเมืองกาลจำปาเกะ ต่อมาก็ประสูติพระโอรสชื่อ “มหาชนก” วันหนึ่งพระมหาชนกตัดสินใจจะเสด็จไปยังเมืองมิถิลาเพื่อแก้แค้นแทนพระบิดาให้ได้ แต่จะเดินทางได้เร็วก็คือทางเรือผ่านทะเล แต่ก็เกิดลมพายุร้ายพัดกระหน่ำจนเรือแตกพระมหาชนกทรงว่ายน้ำอยู่กลางทะเลได้ ๗ วัน วันนั้นนางมณีเมขลาเทพธิดาผู้ตรวจทะเลก็ได้เหาะมาพบพระมหาชนกว่ายน้ำอยู่ จึงถามว่าท่านเป็นใคร ทำไมจึงยังเพียรแหวกว่ายอยู่กลางทะเลทั้งที่มองไม่เห็นฝั่ง พระองค์ทรงตอบนางมณีเมขลาว่า พระองค์คือพระมหาชนก เชื่อกันว่าความพยายามจะไม่ทำให้ไร้ผล พระองค์จึงเล่าความจริงให้ฟัง นางสงสารจึงชวนพระองค์ไปส่งที่อุทยานหลวงในเมืองมิถิลา แล้วก็วางพระองค์ไว้บนแท่นศิลา และได้อภิเษกสมรสกับพระนางสีวลีตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ยิ่งความปราบปลื้มแก่ข้าราชการบริพารและชาวเมืองเป็นอย่างยิ่ง

หลักธรรมที่โดดเด่นของมหาชนกคือ ความเพียร ความแก้แค้นไม่เกรงกลัวอุปสรรค พยายามบากบั่นอดสาเห ก้าวหน้าเรื่อยไป ไม่ทอดทิ้งธุระหน้าที่ และขันติ ความอดทน ความทนทาน ของจิตใจ สามารถใช้สติปัญญาควบคุมตนให้อยู่ในอำนาจเหตุผล และแนวทางความประพฤติหรือการปฏิบัติ ที่ตั้งไว้เพื่อจุดหมายอันชอบได้

กล่าวโดยสรุป บุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ทั้ง ๗ ท่าน ได้แก่ จูฬันทวาสิก นางวิสาขา พระนางสามาวดี นางขุชชุตตรา นางอุตตรา นางสิริมา และมหาชนก ได้ดำเนินชีวิตตามหลักธรรม ได้แก่ เมตตาธรรม ขันติธรรม อิทธิบาท ๔ และปัญญา ซึ่งทุกท่านล้วนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา

๕.๑.๒ หลักธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

หลักธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จในคัมภีร์พระพุทธศาสนา โดยผู้วิจัยมีความคิดเห็น ว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเน้นการขัดเกลาพุทธบริษัทให้เกิดการพัฒนา เกิดความบริสุทธิ์ จะต้องประกอบไปด้วย

๑. นาถกรณธรรม ๑๐ เป็นธรรมอันกระทำที่พึง เพราะเป็นกำลังหนุนในการบำเพ็ญ คุณธรรมต่างๆ ยังประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นให้สำเร็จได้ นอกจากนี้ยังจะช่วยส่งเสริมในด้าน ครอบครัวยุ่เย็นเป็นสุข การศึกษาราบรื่น อาชีพที่ดี มิมิตรสหายคอยช่วยเหลือ ตลอดจนสังคมที่ดี และที่สำคัญทุกคนก็จะเป็นที่พึงแก่กันและกันเรา

๒. ศีล ๕ เป็นความประพฤติทางกายและวาจา การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย, ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม, การรักษาตามปกติตามวินัย, ปกติ, มารยาท ที่สะอาดปราศจากโทษ, ข้อปฏิบัติในการละเว้นความชั่ว, ข้อปฏิบัติในการฝึกหัดกาย วาจาให้ดียิ่งขึ้น, ความสุจริตทางกายวาจาอาชีพ๒

๓. สังคหวัตถุ ๔ เครื่องสงเคราะห์โลกช่วยเหลือกันยึดเหนี่ยวใจกัน วิธีผูกใจคนเป็นการ ผูกมิตร วิธีการจะผูกมิตรนั้นต้องมีเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกันไว้ ผูกไมตรีเอื้อเพื่อเกื้อกูลกันเพื่อให้อยู่ ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

๔. สุจริต ๓ คือ ความประพฤติชอบ ความประพฤติชอบทางวาจา และความประพฤติ ชอบทางใจ เมื่อกระทำลงไปแล้วจะทำให้ตนเองและผู้อื่นมีความสุข และส่งผลให้สังคมส่วนรวมมี ความสงบสุข

๕. สัมปรีชธรรม เป็นธรรมของคนดีหรือคนที่แท้ซึ่งมีคุณสมบัติความดี และเป็น องค์ประกอบและปัจจัยที่จะทำให้ผู้นำสามารถจัดการและปฏิบัติการในภาระงานทุกอย่างให้บรรลุผล สำเร็จได้ตามเป้าหมายได้

๖. อิทธิบาท ๔ ธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ หรือที่เรียกว่าทางแห่งความสำเร็จ ซึ่งจะทำให้บุคคลประสบผลสำเร็จในชีวิตและการงานได้ตามความมุ่งหวัง และผู้ดำรงไว้ด้วยหลักธรรมนี้ จะเป็นผู้ที่ทำการงานใดๆ สำเร็จอยู่เสมอมีการพัฒนาที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๗. อริยทรัพย์ ๗ เป็นคุณธรรมประจำใจอย่างประเสริฐที่บุคคลพึงหามาใส่ตนให้มาก ทรัพย์สินในใจหรือคุณธรรมอันประเสริฐที่อยู่กับตัวเรา ดีกว่าทรัพย์ภายนอกเพราะไม่มีผู้ใดแย่งชิง ไม่สูญหายไปด้วยภัยอันตรายต่างๆ ทำให้ไม่อ้างว้าง ยากจน และเป็นทุนสร้างทรัพย์ภายนอกได้ด้วย ทรัพย์ที่ประเสริฐ เพราะเป็นเครื่องบำรุงจิตให้อบอุ่น

๘. ขรवासธรรม ๔ เป็นธรรมสำหรับขรवास, ธรรมสำหรับการครองเรือน, หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์

๙. พรหมวิหารธรรม ๔ เป็นธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ, ธรรมประจำใจอันประเสริฐ, หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์, ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ จึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบ

๑๐. คิปปิปฏิบัติ ข้อปฏิบัติสำหรับผู้ครองเรือน เป็นธรรมในส่วนของธรรมวิภาคที่พระพุทธเจ้าทรงเทศน์เรื่อง การปฏิบัติเพื่อความเหมาะสมในฐานะที่เป็นขรवास คือ ชาวบ้าน ธรรมดา๑๐

๑๑. หลักกาลาสามสูตร คือ วิธีปฏิบัติต่อสิ่งที่ตนสงสัยหรือหลักความเชื่อ เป็นหลักในการตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อสิ่งใดที่ดีมากคำหรือธรรมใดเป็นกุศล ธรรมใดไม่มีโทษ ธรรมใดผู้รู้สรรเสริญ ธรรมใดทำตามแล้วเกิดประโยชน์ เกิดความสุข ฯลฯ ธรรมนั้นแหละควรเชื่อ

๑๒. กัลยาณมิตตธรรม เป็นองค์คุณของกัลยาณมิตร คุณสมบัติของมิตรดีหรือมิตรแท้ คือ ท่านที่คบหรือเข้าหาแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและความเจริญ เมื่อเรารู้ว่าบุคคลใดเป็นบุคคลมีศรัทธา มีศีล เป็นผู้มีความรู้อันเกิดจากการได้ยินได้ฟังมามาก เป็นผู้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีปัญญาเฉลียวฉลาด เราจะต้องเข้าไปคบหาบุคคลดังกล่าวนี้ พร้อมทั้งปรับปรุงตนเองทั้งกายและใจ ให้เป็นคนดีตามด้วย เราจึงจะได้ชื่อว่า "กัลยาณมิตตตา" ซึ่งก็คือ ความเป็นผู้มีกัลยาณมิตรนั่นเอง

๑๓. มรรคมืองค์ ๘ คือ ทางมืองค์ ๘ ประการ ได้แก่ เห็นชอบ ดำริชอบ เจรจาชอบ กระทำชอบ เลี้ยงชีพชอบ พยายามชอบ ระลึกชอบ และตั้งจิตมั่นชอบ

๑๔. ความสุข ๔ คือความสบายกายสบายใจของชาวบ้าน ความสุขที่ชาวบ้านควรพยายามเข้าถึงให้ได้สม่ำเสมอ หรือความสุขอันชอบธรรมที่ผู้ครองเรือนพึงมี ซึ่งชีวิตของคฤหัสถ์จะสมบูรณ์ได้ก็เพราะสุข

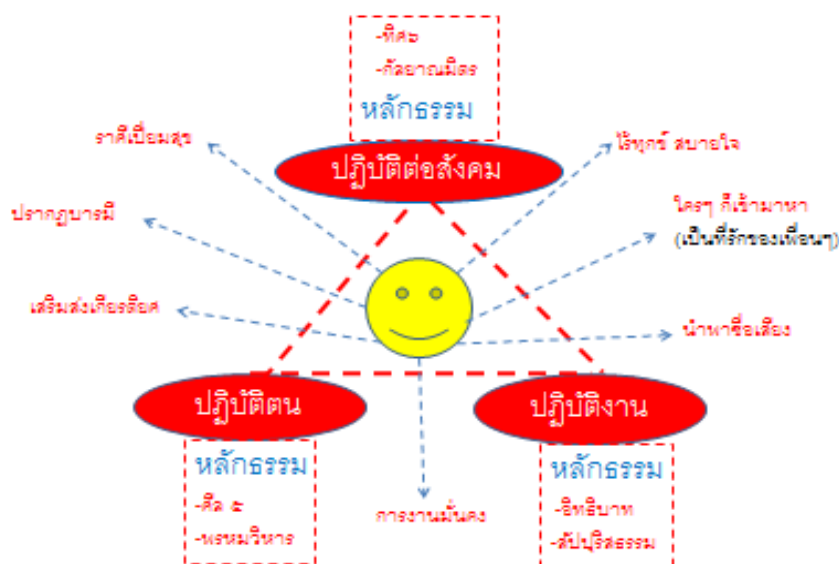
กล่าวโดยสรุป หลักธรรมต่างๆ ในพระพุทธศาสนาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่า แต่ละหลักธรรมสอนให้บุคคลมีคุณสมบัติในการทำงานเพื่อความสำเร็จที่ตั้งอยู่บนความถูกต้อง ในการทำหน้าที่ต่างๆ ย่อมเกิดอุปสรรค และนำความเครียด ความทุกข์ใจมาสู่บุคคลนั้นๆ ซึ่งเป็นธรรมดาของ

ชีวิตมนุษย์ทุกคน และเมื่อมีความทุกข์ พระพุทธศาสนามีหลักธรรมในการแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อกำจัดความทุกข์ใจทั้งหลาย เมื่อทุกข์คลาย จิตเกิดความสุขความสบายใจ สติปัญญากลับมา เป็นกำลังหลักในการปฏิบัติหน้าที่การงานต่างๆ ให้เป็นผลสำเร็จ บุคคลควรเลือกที่จะนำข้อธรรมแต่ละข้อ มาประยุกต์ให้เหมาะสมด้วย จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่านักแสดงใช้หลักธรรมมาใดมาประยุกต์ใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิตจนประสบความสำเร็จ

๕.๑.๓ หลักปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จของนักแสดงไทย ตามหลักพระพุทธศาสนา

๕.๑.๓.๑ สรุปผล

รูปแบบการทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตของนักแสดงอาชีพตามหลักพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักแสดง จำนวน ๑๐ ท่าน โดยสามารถสรุปประเด็นได้ว่า หลักปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จของนักแสดงไทย ตามหลักพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเด็นออกเป็น ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ หลักการประพฤติตน หลักการปฏิบัติงาน และหลักการปฏิบัติในสังคม ดังปรากฏในรูปภาพที่ ๕.๒

แผนภูมิภาพ ๕.๑ โมเดลรูปแบบการทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตของนักแสดงไทยตามหลักพระพุทธศาสนา

ทั้งหลักการปฏิบัติตน หลักการปฏิบัติงาน และหลักการปฏิบัติต่อสังคม เชื่อมร้อยกัน เป็นรูปแบบการทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตของนักแสดงไทยตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งหากนักแสดงไทยสามารถดำรงซึ่งทั้ง ๓ องค์ประกอบนี้ก็จะทำให้สามารถรักษาชื่อเสียง ประสบความสำเร็จทั้งในหน้าที่การงานและการดำรงตนบนหลักธรรม โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้

๑. หลักการประพฤตินักแสดงที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ พบว่า หลักศีล ๕ เป็นข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหลักศีล ๕ เพราะ ศีล คือ ความเป็นปกติ และเป็นความประพฤติที่ดีทางกาย วาจา ใจ เมื่อประพฤติรักษาศีลแล้วจะนำความสุข ซึ่งเกิดจากการไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น และสามารถสร้างกำลังใจ ความสุขในการประกอบอาชีพ และสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จได้

นอกจากนี้ยังพบว่า หลักพรหมวิหารธรรม ๔ เป็นธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ ถูกนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติตนของนักแสดง กล่าวคือการปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานด้วยความเมตตา นอกจากนี้ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา การเข้าใจต่อความทุกข์ยากของทีมงาน เบื้องหลังการแสดง ก่อให้เกิดการให้ความช่วยเหลือ ความเอื้อเฟื้อให้กับผู้อื่น ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์ ซึ่งหากผู้ใดใช้หลักธรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดความสุขในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน การทำงาน และเมื่อมีความสุขในการทำงานแล้ว งานก็ย่อมบรรลุผลสำเร็จได้

๒. หลักการปฏิบัติงาน พบว่า นักแสดงใช้หลักธรรมอิทธิบาท ๔ กล่าวคือ ความขยันหมั่นเพียรเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่อคำวิจารณ์ ความมานะบากบั่น และความขยันหมั่นเพียร ได้รับการยอมรับในการทำงานในวงการบันเทิง ประกอบกับความรักในอาชีพด้านการแสดงได้เป็นแรงผลักดันให้เกิดความขยันหมั่นเพียรและประสบความสำเร็จในวงการบันเทิง

อีกทั้งความพอใจ ความพอประมาณในการทำงานมีความสอดคล้องกับหลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗ ซึ่งเป็นธรรมของคนดี เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าหลักอัตตัญญูตา (รู้จักตน) และหลักมัตตัญญูตา (การรู้จักประมาณ) การรู้จักตน พอประมาณในการกินการใช้ การรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สมบัติ รู้จักการประหยัดอดออม รู้จักใช้จ่ายตามฐานะของตนเอง เป็นธรรมะสำคัญที่ทำให้นักแสดงรู้จักพอและสงมอบองค์ความรู้ให้กับผู้อื่นที่สนใจ หรือการสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นแก่สังคม

๓. หลักการปฏิบัติต่อสังคม ประกอบด้วย กัลยาณมิตร หรือความมีเพื่อนและคนในครอบครัวเป็นคนดีไม่คบหาคนชั่ว กล่าวคือ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวมาตั้งแต่เด็ก เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเรียนรู้ และเข้าใจธรรมะ คือ การเข้าใจต่อสภาพสังคม การไม่เบียดเบียนเพื่อนมนุษย์ และการสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นภายในตัวเอง อีกทั้งการมี

เพื่อร่วมงานที่ดี ชักจูงส่งเสริมในมิจานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการมีกัลยาณมิตรที่ดีจะสามารถนำพา ชักจูงให้กระทำแต่ความดี และส่งผ่านความดีไปให้บุคคลอื่นๆ ทั้งการให้การศึกษา และในรูปแบบอื่น

และการแวดล้อมด้วยบุคคลต่างๆ ตามหลักธรรมของทศ ๖ คือ บิดา มารดา กับ บุตร สามีกับภรรยา ครูอาจารย์กับศิษย์ เพื่อนกับเพื่อน นายจ้างกับลูกจ้าง และพระสงฆ์ ซึ่งนักแสดง แต่ละท่านมีความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ตามฐานะและหน้าที่ที่แตกต่างกันไป ถ้าทุกคนยึดถือ และปฏิบัติตาม หลักธรรมตามบทบาทหน้าที่นั้นๆ แล้ว ย่อมนำมาความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรือง มาสู่สังคมอย่างแน่นอน และตลอดไป

หลักธรรมในการทำงานของนักแสดงที่มีลักษณะเด่นที่ทำให้ประสบผลสำเร็จตาม แนวพุทธศาสนา พบว่า นักแสดงทุกคนสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมกลมกลืนกับสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิต โดยนักแสดงที่ประสบความสำเร็จได้นั้นมีหลักธรรมที่ ใช้เหมือนกัน ดังนี้ กตัญญู ขันติธรรม (ความอดทน) กัลยาณมิตรธรรม (มีมิตรสหายที่ดี) สปัจริยธรรม (ธรรมะทำให้เป็นสัตบุรุษ หรือคนดี) และอิทธิบาท ๔ (แนวทางปฏิบัติเพื่อดำเนินไปสู่ความสำเร็จ)

๔. หลักธรรมที่เด่นๆ ที่นักแสดงนำมาใช้เป็นหลักได้แก่ ขันติธรรม กัลยาณมิตร ธรรม กตัญญูทศเวที อิทธิบาท ๔ และสปัจริยธรรม ๗ จากการมีพื้นฐานครอบครัวที่ดี ทำให้นักแสดง ทุกท่านซึมซับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปโดยปริยาย และความกตัญญูทศเวทีต่อบิดามารดา เมื่อทำงานในวงการบันเทิงนักแสดงทุกท่านก็ได้้นำหลักธรรมต่างๆ หลากหลายตามสถานการณ์ที่ เกิดขึ้น เช่น หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน ทั้งนักแสดงและทีมงานละคร หลักธรรม อิทธิบาท ๔ ฐานหรือหนทางสู่ความสำเร็จ อาชีพนักแสดงเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความอดทนและความ มานะบากบั่น เพราะการทำงานที่ไม่เป็นเวลา และต้องเตรียมตัวศึกษาบทละครก่อน เพื่อให้สามารถ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหลักสปัจริยธรรม ๗ ธรรมของคนดี การวางตนให้เหมาะสมใน ฐานะคนของประชาชน รักษาภาพลักษณ์ที่ดี วางตนให้เป็นแบบอย่าง เป็นต้น

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่ายังพบหลักธรรมอื่นๆ ที่นักแสดงใช้สนับสนุน ได้แก่ ฆราวาสธรรม ๔, ธรรมจักร, ความสุข ๔, นาถกรณธรรม, ไตรสิกขา, ตรุณธรรม ๖, ไตรลักษณ์, อุฏ ฐานสัมปทา, ขันธ ๕, สัมมปธานธรรม, เว้นจากอบายมุข ๔, ปัญญา, อตถจริยา, อุฏฐานสัมปทา, มัชฌิมาปฏิปทา, ศรัทธา, กาลามาสูตร, สุจริต ๓ และอัปปมาทธรรม

๕.๑.๓.๒ การอภิปรายผล

การอภิปรายผล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การเชื่อมโยงผลการศึกษากับบุคคลที่ประสบ ความสำเร็จในคัมภีร์พระพุทธศาสนา หลักธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จ และรูปแบบการทำงานที่ ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตของนักแสดงอาชีพตามหลักพระพุทธศาสนาที่มีความสอดคล้องกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. หลักการประพฤติตน คือ การไม่หยุดยั้งการพัฒนาตนเอง กล่าวคือ ต้องเป็นคนที่มีหัวใจของการพัฒนาอยู่เสมอและต้องเป็นผู้ที่มีการสำรวจและประเมินความสามารถของตนเองอยู่ตลอดเวลา และการมีจิตมุ่งหมาย (Devotion) สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภิตา จิระพงศ์ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์การดำเนินชีวิตเชิงพุทธของผู้นำในสังคมไทย พบว่า การดำเนินชีวิตเริ่มจากการพัฒนาตนเป็นคนเก่ง มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม ซึ่งทางพระพุทธศาสนาหลักศีล ๕ และถือเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติตน และหลักพรหมวิหารธรรม ๔ เป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตสอดคล้องกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จในคัมภีร์พระพุทธศาสนา คือ นางอุตตราและนางสามาวดี

๒. หลักการปฏิบัติงาน การยึดหลักอิทธิบาท ๔ ความเพียรพยายาม มีความเอาใจใส่ในงานมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เกิดประโยชน์แก่กิจการได้ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้อธิบายถึงคุณสมบัติสำหรับการบริหารงานในหนังสือ “พุทธธรรม” ไว้ในหัวข้อธรรมที่ว่าด้วย อิทธิบาท ๔ ว่า ธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมที่บุคคลที่ประสบความสำเร็จในพระพุทธศาสนา คือ จุฬันเตवासิกและมหาชนที่มีความเพียร ไม่กลัวอุปสรรค พยายามบากบั่นอดสาเห และยังสอดคล้องกับแนวคิดของชาวตะวันตก คือ ความพากเพียรในงานที่ตัวเอง (Endurance) และงานวิจัยของพทธี ศุภเศรษฐศิริ เรื่อง ทักษะต่อลักษณะอันพึงประสงค์ของนักแสดงและผู้กำกับการแสดง ละครโทรทัศน์ ผลการวิจัย พบว่า ทักษะของผู้สร้างงานละครโทรทัศน์ต่อลักษณะของนักแสดงที่ดี จะต้องมึลักษณะการเป็นผู้ที่มีความอดทน มีวินัย ตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร ลักษณะของนักแสดงเหล่านี้เป็นสิ่งที่ระบบงานแสดงปรารถนา

นอกจากนี้หลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗ เป็นคุณสมบัติของคนดี และเป็นหลักในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ที่ได้กล่าวถึงคุณสมบัติสำหรับผู้บริหารที่ดีในหนังสือ “พุทธธรรม” ไว้ในหัวข้อ สัตบุรุษหรือคนดี หรือคนที่แท้ มีธรรมของสัตบุรุษ ต้องมีหลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗ กล่าวคือ มีพฤติกรรมถูกต้องตามทำนองคลองธรรมหรือเรียบร้อยดีไม่มีโทษ เป็นผู้มึจิตสงบระงับจากบาปอกุศลธรรม ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน

๓. หลักการปฏิบัติต่อสังคม ประกอบด้วย กัลยาณมิตร และทิศ ๖ ได้สอดคล้องกับพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้อธิบายถึงแนวทางการบริหารตามแบบอย่างของพุทธศาสนา ในหนังสือ “พุทธวิธีบริหาร” ไว้ว่าการศึกษาพุทธบริหารในที่นี้ได้ใช้หน้าที่ของนักบริหารเป็นกรอบในการพิจารณาหน้าที่ (Function) ของนักบริหาร คุณลักษณะหนึ่งคือ การสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนและต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

กล่าวโดยสรุป หลักปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จของนักแสดงไทย ตามหลักพระพุทธศาสนา นักแสดงทั้ง ๑๐ ท่านได้ซึมซับหลักธรรมเข้ามาเป็นปัจจัยในการดำเนินชีวิตในแต่ละสถานการณ์โดยอัตโนมัติ ซึ่งไม่ได้ยึดถือว่าต้องทำตามหลักธรรมใดหลักธรรมหนึ่ง แต่เป็นการนำองค์ธรรมต่างๆ ของหลายหลักธรรมมาปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทั้งการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานและ

ปฏิบัติต่อสังคม และการนำหลักธรรมมาผสมผสานเข้าเป็นวิถีการดำเนินชีวิต ทำให้นักแสดงประสบความสำเร็จในการทำงานและประกอบตนให้ตั้งตนอยู่ในความประพฤติชอบ

ความสำเร็จของนักแสดงไทยมาจากการเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ การมีคุณธรรม เพื่อให้เกิดเจริญก้าวหน้าประสบความสำเร็จทั้งในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน และภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในจิตใจของตนได้ ไม่ยึดบริโณคนิยมเป็นเป้าหมาย เพียงแค่อาศัยเป็นเครื่องมือ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดโดยนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามาใช้ และมีหลักธรรมเป็นแกนนำในการดำเนินชีวิต

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยงานครั้งนี้ เมื่อพบว่า รูปแบบการทำงานที่ประสบความสำเร็จในชีวิตของนักแสดงอาชีพไทยตามหลักพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ ดังนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. หน่วยงานและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องด้านการแสดง ควรกำหนดคุณลักษณะของนักแสดงที่มีคุณธรรมในมีรูปแบบที่ชัดเจน เพื่อผลักดันให้นักแสดงในวงการบันเทิงไทยมีแบบแผนการปฏิบัติตนที่ดีงามและเป็นตัวอย่างแก่สังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. หลักธรรมเหล่านี้อาจจะเป็นแนวทางให้กับบุคคลต่างๆ ทั้งที่ในวงการบันเทิงหรือบุคคลใดๆ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาตนและการใช้ชีวิตในวงการบันเทิง เพราะประสบการณ์ของนักแสดงที่ประสบความสำเร็จเป็นสิ่งที่ยืนยันแล้วว่า การดำเนินชีวิตเชิงพุทธนั้น เป็นการดำเนินชีวิตที่นำไปสู่ความสุขและความสำเร็จได้จริง

๒. การพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมสำหรับนักแสดงไทย เพื่อให้นักแสดงรุ่นใหม่สามารถวางตัวอยู่ในวงการบันเทิงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งความรู้จากงานวิจัยฉบับนี้ทำให้นักแสดงในปัจจุบันหรือนักแสดงรุ่นใหม่ได้ทราบถึงการดำเนินชีวิตและบทบาทที่สำคัญ ๆ ของนักแสดงที่ประสบความสำเร็จ และนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติตนตามหลักพระพุทธศาสนา และถือเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาได้อีก

๕.๒.๓ ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

๑. การศึกษาครั้งต่อไป ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นควรมีการทำการวิจัยในเชิงปริมาณควบคู่ไปด้วย เพื่อช่วยวิเคราะห์ผลการวิจัยออกมาชัดเจนยิ่งขึ้น

๒. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเพิ่มเติมเรื่องรูปแบบการทำงานที่ประสบความสำเร็จในชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาของอาชีพอื่นๆ ในวงการบันเทิงไทย เช่น พิธีกร นักร้อง นางแบบ ฯลฯ มีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร

๓. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาหลักธรรมของบุคคลในสาขาวิชาชีพอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน